

SKAL BEHANDLES I Utvalg	Møtedato	Saksnr
Komite for Samfunnsutvikling	13.02.2019	008/19
Formannskap	06.03.2019	017/19
Kommunestyret	14.03.2019	030/19

Saksbeh.:	Lars Helge Aasvestad	Arkiv:		Arkivsaknr.:
		19/12		K1-026

Medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning

Rådmannens INNSTILLING

Kongsvinger kommune søker om medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS). Medlemskontingenten for 2019 på 45.000 kr dekkes av disposisjonsfond.

13.02.2019 Komite for Samfunnsutvikling

Votering:

Rådmannens innstilling ble vedtatt med 9 (AP 4, H 2, KRF 1, FRP 1, PP 1) mot 2 stemmer (SV, UAVH).

Komite for Samfunnsutvikling- 008/19 Vedtak:

Kongsvinger kommune søker om medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS). Medlemskontingenten for 2019 på 45.000 kr dekkes av disposisjonsfond.

06.03.2019 Formannskap

Nytt forslag fra Eli Wathne:

Medlemsskapet evalueres etter to år.

Votering:

Innstilling fra komité for samfunnsutvikling ble enstemmig vedtatt. Tilleggsforslag fra Eli Wathne, H, ble enstemmig vedtatt.

Formannskap- 017/19 Vedtak:

- Kongsvinger kommune søker om medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS). Medlemskontingenten for 2019 på 45.000 kr dekkes av disposisjonsfond.
- Medlemsskapet evalueres etter to år.

14.03.2019 Kommunestyret

Votering:

Formannskapetets innstilling ble vedtatt med 29 (AP 14, SP 2, H 6, FRP 3, PP 2, KRF 1, UAVH 1) mot 4 (V 1, SV 1, UAVH 2) stemmer.

Kommunestyret- 030/19 Vedtak:

- Kongsvinger kommune søker om medlemskap i Utmarkskommunenes Sammenslutning (USS). Medlemskontingenten for 2019 på 45.000 kr dekkes av disposisjonsfond.
- Medlemsskapet evalueres etter to år.

Saksopplysninger:

1. Generelt om USS

USS ble stiftet 4. mars 1996 av 40 kommuner. Ved utgangen av 2018 hadde USS 95 medlemskommuner fra 16 fylker. Medlemsmassen strekker seg fra Kvinesdal kommune i sør til Kvalsund kommune i nord.

USS' hovedoppgave er å ivareta medlemskommunenes interesser i utmarksspørsmål av enhver karakter innenfor rammen av en bærekraftig utvikling og livskraftige lokalsamfunn. Organisasjonen er partipolitisk nøytral, og har en bred formålsparagraf som følges opp av et konkret arbeidsprogram.

Organisasjonen bistår medlemskommunene blant annet i spørsmål om forvaltning av utmark, rovviltforvaltning og forholdet mellom sentrale og lokale myndigheter i saker om vern av land og vann. Også lokale myndigheters rolle i alt regelverk om arealdisponering, som naturmangfoldloven, plan- og bygningsloven, fjelloven, vannressursloven, mineralloven mv., er saker USS er sterkt involvert i. USS er et talerør overfor sentrale myndigheter og medier og gjør det mulig for kommunene å opptre samlet overfor disse.

Organisering

Landsmøtet

Landsmøtet er USS' øverste organ, og avholdes en gang i året. Alle medlemskommuner har rett til å delta.

Landsstyret

Landsstyret består av en representant fra hvert fylke og leder valgt av landsmøtet. Valg av landsstyremedlem med personlig vararepresentant foretas av medlemskommunene innen hvert fylke på årsmøtet.

Arbeidsutvalg

Arbeidsutvalget består av fem medlemmer. Leder velges av landsmøtet og fire medlemmer velges av og blant landsstyremedlemmene. Arbeidsutvalget skal ha medlemmer av begge kjønn og fra ulike landsdeler.

Sekretariatet

Sekretariatet har ansvar for innkalling til landsmøtet, landsstyremøter og arbeidsutvalgsmøter og står for den daglige korrespondansen. Sekretariatet utfører ellers de oppgaver det blir pålagt av USS' organer. Sekretariatet yter juridisk bistand til organisasjonen og de enkelte medlemskommuner.

Virkemidler

Hvilke virkemidler USS bruker for å fremme sine synspunkter varierer fra sak til sak. Et viktig virkemiddel er bruk av høringsuttalelser, samt innsending av andre former for brev og skriftlige innspill til myndighetene. Kopi av disse innspillene legges ut på USS' hjemmeside www.utmark.no, og medlemskommunene kan benytte disse når de selv inngir uttalelser. USS tar også jevnlig initiativ til møter med myndighetene på alle relevante saksområder, og representanter fra USS har gjennom årene også deltatt i en rekke statlig etablerte arbeidsgrupper og lovutvalg. Samlet utgjør medlemskommunenes politikerkorps en betydelig politisk kraft med sine nettverk i de politiske partier og på Stortinget.

Medlemskontingent

Medlemskontingenten for medlemskommuner i 2019 er 45 000 kroner. Kontingenten indeksjusteres årlig.

2. Saksområder

USS involverer seg til enhver tid i de sakene som medlemskommunene er opptatt av og som vedtas i arbeidsprogrammet på landsmøtet. Det nedenstående er en gjennomgang av de saksområdene som har pekt seg ut som de mest sentrale i organisasjonens 20 år lange historie. Ettersom nye kommuner kommer til, vil det imidlertid også være naturlig å ta opp saker som spesielt berører disse.

Rovvilt og beiterett

USS argumenterer for at det må legges større vekt på lokale interesser i rovviltsakene. Det er viktig at kommuner der belastningen fra rovdyr oppleves som stor, lyttes til, og at det finnes et effektivt apparat for å regulere bestanden når dette er nødvendig. I 2016 og begynnelsen av 2017 har USS derfor gjentatte ganger presisert for nasjonale myndigheter at loven krever at det legges vekt på andre hensyn enn skade på beitedyr, eksempelvis sosiale hensyn knyttet til menneskers livskvalitet og økonomiske hensyn knyttet til jakt, når det skal fattes vedtak om regulering av rovviltbestanden. USS mener hensynet til de berørte innbyggere, lokalsamfunn, næringsutvikling mv. må tillegges vesentlig større vekt når et ønsket uttak ikke påvirker bestandsmålet. USS mener også at terskelen bør være høy i slike situasjoner for at statlige myndigheter overprøver de vurderinger som er foretatt av de regionale rovviltneemndene.

Motorferdsel i utmark

Også i spørsmålet om motorferdsel i utmark, først og fremst bruk av snøskuter, er meningene sterke og delte. Mens mange medlemskommuner har lange tradisjoner for bruk av snøskuter til isfiske mv., er andre medlemskommuner sterkt opptatt av å beholde sine naturområder fri for motorisert ferdsel, for å utvikle disse områdene til naturbasert reiseliv.

Som interesseorganisasjon for begge typer kommuner, ønsker USS at kommunene selv kan bestemme om de ønsker å etablere snøskuterløyper. USS har i mange år arbeidet for at kommunene i større grad kan innlemme spørsmålet i den generelle arealplanleggingen, hvor de samlede fordeler og ulemper kan avveies på samme måte som i andre arealbrukskonflikter. USS arbeider kontinuerlig for at berørte kommuner gis større innflytelse

i hvordan motorferdsel skal håndteres i det enkelte utmarksområdet. USS arbeid var blant annet en viktig årsak til at Stortinget i mai 2015 vedtok nye regler om myndighet for kommuner til å vedta lokale løypeforskrifter for snøskuter innenfor lovbestemte nasjonale retningslinjer.

Nasjonalparker og annet områdevern

Også i etableringen og forvaltningen av verneområder er USS opptatt av lokal innflytelse. En vesentlig grunn til at USS ble stiftet var at mange kommuner opplevde sterk lokal frustrasjon og avmakt i saker om etablering av store verneområder som nasjonalparker og landskapsvernområder på 80- og 90-tallet. Etter stiftelsen tok USS flere initiativ ovenfor sentrale myndigheter, med konkrete forslag til tiltak som sikret aktiv deltakelse fra berørte kommuner. Prinsippet om lokal forvaltning av store verneområder er i dag gjennomført, nå gjenstår først og fremst å gi lokale forvaltningsmyndigheter reelle oppgaver og myndighet.

Mineralkommunene

I 2013 ble det etablert en egen undergruppe for kommuner med verdifulle mineralforekomster, kalt Mineralkommunene. Målet er å sikre lokal innflytelse på beslutninger om utvinning av mineralforekomster, og sikre at mineralutvinning gir de kommuner som har slike naturrikdommer en andel av den verdiskapingen de måtte gi grunnlag for.

Hyttekommuner

I 2018 vedtok landsmøtet følgende resolusjon tilknyttet hyttebygging:

Hytter og hytteliv er en viktig del av norsk kultur og det norske folks hverdag. Det meste av dagens hytter befinner seg i USS sine medlemskommuner, og i flere medlemskommuner foreligger planer om ytterligere hyttebygging.

Landsmøtet vil påpeke at dagens om lag 400 000 hytter i Norge legger beslag på en forsvinnende liten del av utmarka, og det er åpenbart plass til flere hytter i mange utmarkskommuner. Det er Landsmøtets klare erfaring at medlemskommunene har en høy bevissthet rundt de brede interesseavveininger som må foretas som grunnlag for ytterligere hyttebygging, hvor bevaring av viktige naturverdier tillegges stor vekt. – Nettopp hyttebygging eller fritidsboliger representerer en viktig del av mange kommuners næringsutvikling, og skaper større samhørighet mellom by og land. Det er en nasjonal verdi i at hyttefolk og bygdefolk finner sammen. Landsmøtet ser det som spesielt viktig i en tid hvor sentraliseringen utgjør en stadig større utfordring for hele landet.

Vurdering:

Etter over 20 års eksistens er det klart at kommunene gjennom etableringen av USS har lyktes med å bli en aktør på den nasjonale politiske arena. Fra å være enkelte kommuner som på 80- og 90-tallet ikke nådde frem i mylderet av miljøer som talte varmt for naturvern i alle fasonger, er USS ikke bare blitt et talerør for nesten hundre kommuner med sammenfallende interesser i utmarkssaker, men også en organisasjon staten aktivt søker dialog med. Det er snakk om «kortreist informasjon» når enkeltkommuner bringer sine saker og erfaringer inn i landsstyret eller til sekretariatet, og når denne informasjonen her flyter sammen til mer generelle budskap eller klagemål til de sentrale myndigheter.

Som representant for kommunesektoren er USS en annerledes aktør i det politiske system enn andre interesseorganisasjoner på utmarksarenaen. USS har som formål å ivareta det offentlige interesser, nærmere bestemt lokaldemokratiske interesser. I det ligger at USS ikke er en næringsorganisasjon og heller ingen verne- eller miljøorganisasjon. Men i en kommunes

interessefelt, og dermed i USS interessefelt, ligger både en interesse i å drive lokal næringsutvikling, en interesse i å ta vare på det biologiske mangfoldet innenfor kommunens grenser, en interesse i friluftsliv, jakt og fiske osv. Det ligger derfor både i en kommunes og i USS hverdag til enhver tid å måtte avveie ulike interesser mot hverandre, ut fra det lokaldemokratiske ståsted. USS-kommuner ønsker større rådighet over egne naturressurser.

Samtidig er det styrke i antall. Jo flere kommuner som deltar i USS, dess mer vekt vil organisasjonen bli tillagt, og jo enklere vil det være å få maktens øre. Like kommuner bør stå sammen, og alle kommuner med utmarksinteresser bør derfor ha en interesse i å være del av USS. Et slikt medlemskap gir også anledning til jevnlig erfaringsutveksling med kommuner i samme situasjon.

Før Kongsvinger har vært medlem i USS, er det vanskelig å gi et godt bilde på hva kommunen vil få ut av et medlemskap. USS jobber med mange ulike saker og for mange ulike typer kommuner. Det vil ikke alltid være slik at kommunen opplever at USS ivaretar Kongsvinger sine interesser helt og fullt. Det anbefales likevel at kommunen søker medlemskap i USS og skaffer seg erfaring for om dette er et medlemskap kommunen ønsker å ha over tid.

Konklusjon og oppsummering:

I Kongsvingerregionen er Eidskog, Grue og Åsnes allerede medlemmer i USS, det samme gjelder Elverum og Ringsaker som er kommuner det er naturlig for Kongsvinger å sammenlikne seg med. I all hovedsak er det grensekommuner og fjellkommuner som er medlemmer i sammenslutningen og det jobbes aktivt med å få med flere kommuner i Kongsvingerregionen og Mjøsregionen.

Kongsvinger kommune har mange av de samme utfordringene som andre utmarkskommuner og vil dra nytte av et medlemskap, i tillegg vil Kongsvingerregionen stille sterkere ved at Kongsvinger kommune som regionsenter også er et medlem i sammenslutningen.

Rådmannen anbefaler at Kongsvinger kommune søker om medlemskap i USS.